

Gabriel

L'art de l'atzar

Fragment del llibre GABRIEL. Ultra La forma Atàrquica -L'Art sense significat. 1919. edicions Viena

L'art tracta de quelcom que arriba a ésser

L'art tracta del mateix que tracta l'atzar

Aristòtil.

En principi em ve al cap una primera consideració que estableix una aliança en la metàbole d'aquests dos sistemes de processar la identitat i el món: El pensament filosòfic i el pensament de l'art són pensaments globals. Tots dos són pensaments conceptuals i abstractes, d'alguna manera gratuïts, en la mesura que no intervenen directament en la causalitat instrumental de la realitat. Podríem convenir, que s'adrecen a un nivell de comprensió fonamental i absolut del real. Tot i que la filosofia ho fa des de l'home i per a l'home, mentre que l'art situa a l'home en un estadi de transició en la seqüència d'irrupció del seu propi succés, en la seqüència de revelació que s'autoresol en el nostre paradigma cognitiu.

El pensament de l'art no es construeix com podria pensar-se, tot i organitzant el panteó d'imatges heretades, o relacionant les imatges que habiten l'interior del real, o destriant i significant les imatges que deambulen al si de la totalitat actual. Això descrit és l'epifenomen, que consisteix en la capció dels recursos de transport visual que siguin aptes o escaients per a la metamorfosi de l'ànima de l'obra en l'ànima "altra", que siguin avinents per a la transformació de la voluntat d'expressió poètica en resultat material significant, en corporificació plàstica emergida a l'escena del temps cognoscible. Existeix un aspecte més essencial en l'art, encara més nuclear que no pas ocupar-se únicament de transportar amb virtut tècnica i eficàcia lingüística la substància artística des de l'imaginari visionari a l'empelt conclòs en el tangible, des del mindstuff, de la "matèria mental" a la matèria física, de la metaforma immaterial a l'emancipació de la forma en la contingència; entre d'altres raons, perquè l'art no és un calc de la idea imprès en la matèria, no és pas una idea materialitzada. Però el sentit últim de l'art depassa la mera voluntat d'articular artefactes amb la màxima adequació dels recursos visuals, amb els que hom tracta com a únic i fonamental objectiu, de manifestar les potències poètiques i commocionals dels seus atributs. Objectiu plausible però insuficient si requerim a la idea d'art la màxima plenitud, si instem, si cominem a la idea d'art un horitzó de categories i significats d'alta cota que desbordi la trama de la convenció, que ultrapassi les nocions estandaritzades sobre l'art, sovint útils per al maneig i la transacció, però mancades de solvència en la finalitat, orfes de causa. Allò bell és bell si incorpora l'axioma kantian: "Allò bell és finalitat sense fi". L'art no és només la conformació d'harmonia en la forma. Tanmateix, manllavant la màxima de Plató: "Allò bell és l'accés al ser", podríem entendre que allò bell, és bell si no és només bell. Si conté una categoria altra, d'estranyament, d'indiferència, d'autarquia... La bellesa no és cultura. Això és allò que la cultura no entèn. Així doncs, és exclusivament, d'aquesta idea d'art a la que em refereixo en aquesta exposició. L'art, o és qüestió del seu propi ser existencial o no és, o llavors és: cinemàtica visual, iconografia conductual, laboratori de la percepció, eclecticisme historicista, esteticisme científista, parc tecnològic, cabina commocional, o humor.

Crec que la coronació del sentit de l'art caldria cercar-la en la proximitat de la idea no ideable, d'allò no pensable, constituint la seva veritat matèrica, la prova, la captura d'aquest assaig que depassaria el lliurament de gratificació cognoscible que atorga el logos al subjecte, en obtenir un resultat racional a la indagació. L'art facultaria traspasar el logos, entès com a paradigma inexorable de navegació conscient en el real i en el temps, i atorgar a l'home un significat més enllà del sostre antròpic, alternatiu al pensament predador i resolutori.

La diferència entre el pensament de l'art i el pensament de la filosofia, rau en la propietat que té l'art de generar-se i conformar-se en ens, congruint la contemplació i el fer. L'art és en la mesura en que ocorre, en la mesura en que conclou en el real, mentre que el pensament immaterial de la filosofia s'edifica a l'entorn d'una bastida idètica només vehiculable mitjançant el llenguatge. L'art no és llenguatge, i per tant tampoc comunicació. L'art és un fenomen d'extracció d'innecessarietats autàrquiques, d'hermètica suficiència, escopides a la cadena de contigències que conforma el real. El pensament de l'art convoca l'orogènesi del real on es manifesta i s'última, en traslladar el pensament des de la cambra abstracta de la ment a l'espai alveolar de fisicitats, convertint-lo en episodi de tangibilitat, en la prova fàctica de l'univers mental, en un omuncle que ha brollat entre l'escorça dels relleus del real, amb les propietats i condicions de legitimitat existencial pròpies de les coses naturals que resten i són trobades. I aquesta deriva, aquesta translació, hom fa en una temporalitat comuna entre acció i creació, entre "forma" i "idea", atès que la forma quan esdevé, sempre és estranya sempre és altra que la prevista. Això suscita un atordiment sostingut de sorpresa i admiració, que permet que la forma que encara no és, que encara no ha finalitzat la seva conformació, indueixi en ens l'acció mental conformadora.

Aquest fet possibilitaria, tal vegada possibilita, la redempció del pensament de la seva gènesi antròpica, i la seva emancipació de la metalúrgia de l'espècie, car a la fi restaria escopit a l'espai immòbil i absorbt de les coses que hi són sense temps, que floten i divaguen sense cronologia. Aquest fet possibilitaria, tal vegada possibilita, entendre l'art com quelcom pròxim a la "nova lògica" de la que parla Bhatlacharya quan diu: "Allò absolut és indefinible. Cal una nova lògica que pugui suggerir la forma indeterminada del dubte o de la ignorància més enllà de tota afirmació o negació indeterminades"

En el real trobaríem dos categories existencials: per un costat la de les coses prístines vinculades a la isogènesi, i que contenen el codi universal de la totalitat, on trobaríem l'art cert, i per altra banda, les coses accidentals perturbadores de geometria, opacitadores del perfil del sentit

genú de les entitats, alvèols volubles plens d'inconnexió, que naveguen infosos en la circumstància temporal dels esdeveniments. L'art ja era, com ja eren les coses sostingudes en el real pel pes de la seva veritat existencial; en oposició a les coses, que encara que hi són, són el reflexe borrós del propi espai existencial. En oposició a les coses que són abduccions homeopàtiques de records confusos, que són matèria inadequada per a la sincronia amb el temps. Coses que actuen com a vehicle d'allò que faria possible que res fos. El no res absolut. El negatiu del Cosmos.

La cosa artística, de facto deixa de representar idea. Tot i que certament, es converteix veloçment en un currículum de idees atribuïdes. En la mesura que hom tracta de desvetllar el seu enigma existencial, impregnant la cosa artística d'una varietat actualitzable de sentits, segons el parangó, l'anhel o el desideràtum de cadascú dels moments pulsionals del grup social, que pren l'obra com un utilatge simbòlic o representacional, per a satisfer un camp molt divers d'interessos que van des de la necessitat d'obtenir signes místics de representació, a configurar arquetipus de representació o de reconeixement grupal. L'art val diners perquè hom obté i transacciona extraccions espirituals tangibilitzades, i a més són estèticament microcosmos de la Naturalesa. Posseir una obra d'art equival d'alguna manera a posseir a la fi una síntesi de la Naturalesa o dels seus fenomens, per afinitat o per dissemblança.

L'art emperò, esdevé en sí realitat no cultural, realitat inconscient, convertint-se així en l'únic producte o fenomen generat, gestat per l'home, que finalitza el seu univers de sentit delà l'home, ex-homini. Això em fa pensar que possiblement, al contrari que la filosofia, el sentit últim de l'art no és edificar un instrument emanat per l'home i destinat exclusivament a la indagació de la seva pròpia naturalesa espiritual, o a l'anàlisi conductual de la seva praxi. L'art no és exclusivament de l'home, ni exclusivament per a l'home.

L'art, ocult en l'interior de la matèria, o dispers en un univers d'ombres, resta a l'espera de l'encontre amb l'home, el colonitza en la mixtió del pensament poètic al llarg del transcurs de la creació de la forma, i s'emancipa de nou en finalitzar la manufactura conformadora de corpus, per a restar desplegat en un nou somni de transformació, a la llum d'una nova finitud, d'una nova cronologia manllevada del tempo vital de l'home. L'art, resta encriptat, imantat a l'anvers del real, en estat de possibilitat premonitòria de l'atzar, en estat de previsió i de provisió del futur, a l'espera de la col·lisió casual que determini la seva caiguda en el jetzzeit "el temps de l'ara", per executar la marcatió de l'espai.

L'artista té de situar-se a la frontera de la cultura, a la intempèrie del glaci, al final de la cognició, ausserweltliche "fora del món", fitant la substància sense dimensió, atalaiant l'apeiron "la substància indefinida i immanent que sosté i governa l'existència" per detectar en el sensible, els vestigis dislocats, esparracats, de la causa original. L'art configura i conforma la memòria d'aquesta vigília. L'art emana d'aquest primer estadi de percepció quietista desvinculada de la identitat, propici al sorgiment de l'ímago. Segons Bhattacharya, "la revelació proporciona la primera unitat metafísica"

El pensament de l'art és intuïtiu i fenomenològic, intraduïble i inefable perquè no és predible ni són sintetitzables els atributs de la seva naturalesa a protocols d'equivalència amb la resta de sistemes de coneixement definits. Per això, l'art no té mètode. Mètode de convocatòria i de gestació. La voluntat de la consciència en el moment que hom sol·licita la creació, resta investida de qualitats diferents a les que propicia un estat projectiu de fundació i de construcció precises, vinculables a allò conegut. L'art, en tant que executor en el real de la sorpresa d'allò inconegut, o de quelcom

inconegut, no necessita pas d'una voluntat imperativa i apol·línica del conscient, sinó que demanda un estat de la identitat oscil·lant, deambulador, dissipat, suscitador, entre ombres lleugeres, de troballes no buscades, facultador dels encontres de concreció amb l'atzar i la ucrònia. Un cop percebuda la forma monstruosa i abismal, caldrà bescanviar la involuntat somorta, per la captura eixordadora, per la cridòria de la predació, per la força i el determini d'una voluntat que es configura com a palanca de revelació, per manufacturar i conformar, és a dir, per adequar en el real la forma bruta emergida, per organitzar en el real un àmbit de pervivència que la situï, i sincronitzar el temps de l'obra, amb el temps.

Aquesta acció de predació de formes prístines, és possible si s'abandona el pensament predador. Si s'abdica del convenciment que prescriu que hom pot capturar l'ànima última i fonamental de les coses. L'ànima última i fonamental de les coses, és a dir la causa de sosteniment existencial de les coses, és inaprehensible. Aquesta fuga contínua i dinàmica de la veritat fonamental de les coses és tal vegada, l'origen de la frustració cognitiva, l'origen del buit existencial de l'home.

Si al contrari volem posseir l'enigma que singularitza les coses del real extirpant el seu cor, si al servei d'aquesta voluntat, continuem brandint l'imperatiu de la resolució i de la taxonomització del visible, si xarrupem el moll de les coses per adquirir la seva ànima, podem perdre la nostra imatge, per esdevenir metamorfosats en fragments monstruosos abandonats i esparsos als espais exteriors. Sense rostre no n'hi ha consciència.

L'art, és contemplació esdevinguda acció, resolta en el real ocupant realitat. "L'art és un estat de capacitat per fer quelcom"

El fenomen de l'art ens desvetlla premonitòriament totes les existències possibles que mai seran. Totes les inexistències que no seran ocasió de l'atzar. L'art les ha reclamat i conduït a un temps anterior al temps de la seva possibilitat de ser, i en aquesta mesura seran una existència no prevista per cap realitat. Són la prova d'una inexistència. I un vincle cap a un espai ni ple ni buit, que és no sent. Els homuncles artístics han emergit extrets d'aquest espai negatiu impossibilitat per a l'ocupació cosmològica de l'existent autorevelat, que és absolut, emmirallat a la llum de la seva pròpia ressonància.

L'art ens permet sentir l'alenada de la desolació i de la dispersió, potser la llei suprema. Les extraccions de l'art estan al final i per tant la seva ombra no té ni lloc ni matèria on projectar-

se, ni camí pel retorn, tot resta suspès en el quietisme reverberant del seu ésser existencial. L'art actua en la caverna psíquica, com una repercussió de tots els límits.

Sota aquesta perspectiva, sols la filosofia és realment alliberadora, alliberadora o pal·liativa. La filosofia transforma els enigmes d'identitat i de sentit de l'home, en equacions lògico-poètiques que satisfan el "buit" de l'home i li atorguen sentit mediàtic, lloc entre els llocs. En canvi l'art, il·lumina la deshabitació, la demostra fent-la visible, és lògica sense raó, és doncs en la prospecció una alternativa a la raó, i demostra que aquesta és insuficient per acostar-nos a la celebració d'un coneixement magnífic i epifànic que ens permetés assumir amb enteniment el sostre de cognoscibilitat de l'escala antròpica, que trobés un sistema per fer suportable la paradoxa i la gratuïtat de l'atzar. Tal vegada si aquesta filosofia fos possible, la naturalesa de l'art i la naturalesa de la filosofia foren equivalents.

Finalment, per concloure com he començat, una cita d'Aristòtil: "...en rigor, els més grans artistes com Fídies, posseeixen la saviesa com a forma més acomplerta del coneixement"

GABRIEL 31/12/1997